

Naslov

Orodje za ugotavljanje tveganja¹

Kratek opis

Orodje je namenjeno učiteljem in šolam v postopku prepoznavanja in spremljanja dijakov v stiski, pri katerih obstaja tveganje za zgodnje opuščanje šolanja.

Podroben opis orodja in potrebnega gradiva ter prilog

Za podporo učiteljem in šolam v postopku prepoznavanja in spremljanja dijakov, pri katerih obstaja tveganje za zgodnje opuščanje šolanja, so bili predlagani trije instrumenti.

Vprašalnik za razrednike je razdeljen v 3 glavne dele. Prvi del vsebuje osnovne informacije o dijaku, ki so se izkazale za pomembne pri prepoznavanju nekaterih vzorcev za zgodnjega opuščanja šolanja na šolski ravni, in pripomočke za načrtovanje ukrepanja. Naslednja dva dela pokrivata znake stiske, kot so opredeljeni v sistemu zgodnjega opozarjanja, razvitem v okviru projekta CroCoos. Za vsak znak stiske se zahtevajo ustrezni podatki, poleg tega so določeni trije pragovi (0 – ni tveganja, 1 – majhno tveganje, 2 – veliko tveganje). Razredniki naj zagotovijo podatke iz različnih virov, na primer iz šolskih evidenc, pogovorov z dijaki, pogovorov s starši in iz razprav z drugimi učitelji, lahko pa uporabijo tudi rezultate anket med dijaki o vključevanju in ustrahovanju. Instrument omogoča specifično oceno tveganja za 6 različnih znakov stiske, hkrati pa pomaga oceniti skupno tveganje za zgodnje opuščanje šolanja.

Treba je upoštevati, da so ti rezultati le pokazatelji tveganja in naj učitelje opozorijo na to, da posameznemu dijaku posvetijo več pozornosti in mu zagotovijo več podpore. Z drugimi besedami, ti rezultati naj ne bodo izgovor, da ne bi podprli preostalih dijakov, ali kot argument za nizka pričakovanja do dijakov v stiski.

Podrobnejši instrumenti na podlagi anket so opisani v nadaljevanju.

Anketa o udejstvovanju, motiviranosti in prepričanjih dijakov je instrument razvit v okviru projekta Road Map (<http://www.roadmapproject.org/>). Vsebuje 25 izjav. Podane so v obliki Likertove lestvice z naslednjimi možnimi odgovori: 1 = Sploh se ne strinjam, 2 = Se ne strinjam, 3 = Niti, niti, 4 = Strinjam se in 5 = Popolnoma se strinjam. Gre za prvoosebne izjave, ki opisujejo določeno vedenje, strategijo ali naravnost. V ZDA se je na vzorcu učencev od 5. do 12. razreda izkazalo, da ima vprašalnik dobre psihometrične značilnosti. Je vprašalnik za samoporočanje, ki ga dijaki izpolnijo brez težav.

Vprašalnik o odnosih med vrstniki je prav tako instrument za samoporočanje, ki

¹Orodje so ustvarili sodelavci Izobraževalnega foruma iz Beograda: Olja Jovanović, Ljiljana Plazinić, Jelena Joksimović, Ana Pešikan in Jovan Komlenac.

ga je razvil Parada (2000)². Gre za šestfaktorski vprašalnik (besedni, socialni, fizični vidiki ustrahovanja in viktimizacije) in vključuje 36 izjav za opis izkušnje ustrahovanja in občutkov žrtve ustrahovanja. Dijaki odgovarjajo po šeststopenjski lestvici pogostosti: nikoli, včasih, enkrat ali dvakrat na mesec, enkrat na teden, večkrat na teden, vsak dan.

Dodatno je razvito tudi orodje za shranjevanje in analizo podatkov o dijakih.

Navodilo, oprema

Oprema	Količina
Vprašalniki in svinčniki	Glede na število udeležencev

Raven zahtevnosti (nezahtevna, srednje zahtevna in zahtevna)

Zahtevna

Oznake

Znaki stiske, prepoznavanje dijakov v stiski, ukrepanje po meri dijaka, podpora po meri dijaka, ustrahovanje in nadlegovanje, ukrepanje na ravni delovne skupine, ukrepanje na ravni šole.

² Parada, R. H. (2000). *Adolescent Peer Relations Instrument: A theoretical and empirical basis for the measurement of participant roles in bullying and victimization of adolescence: An interim test manual and a research monograph: A test manual*. Penrith South, DC, Australia: Publication Unit, Self-concept Enhancement and Learning Facilitation (SELF) Research Centre, University of Western Sydney.